

MRF 2025.161

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 4. november 2025, j.nr. 22/10024

Ophævet og hjemvist Rebild Kommunes vedtagelse i 2022 af tillægsregulativ for Simested Å, der i regulativ fra 1992 var udlagt som naturvandløb, da der i forhold til tidspunktet for opmåling af hidtidigt naturvandløb med fastsættelse af krav til vandføringsevne ud fra dets teoretiske skikkelse efterfølgende var foretaget oprensning, hvorfor der for afgørelsen ikke var taget udgangspunkt i et retvisende billede af vandløbets faktiske tilstand.

I august 2022 vedtog Rebild Kommune tillæg til regulativ for det offentlige vandløb Simested Å for en delstrækning, der i regulativ fra 1992 var henlagt som naturvandløb. Af tillægsregulativet fra 2022 fremgik, at tillægsregulativet alene erstatter bestemmelser om vandløbets skikkelse og vandføringsevne på den pågældende strækning i regulativet. Det fremgik af afgørelsen fra 2022, at da delstrækningen som naturvandløb hidtil havde henligget ureguleret, var angivelsen af dimensionerne for den teoretiske skikkelse baseret på opmålinger udført af delstrækningen i perioden fra 2019 til 2021. I forhold til tidspunktet for opmålingerne blev der for en del af delstrækningen efterfølgende foretaget opgravning af materiale aflejret i vandløbet. Afgørelsen blev påklaget af en bredejer, der bl.a. gjorde gældende, at regulativet lovliggjorde en ulovlig tilstand, at der var foretaget oprensning på en del af strækningen, som ikke

indgår i den opmåling, der dannede grundlag for tillægsregulativet, og at tillægsregulativet vil medføre en forringelse af vandløbets vandføringsevne. Miljø- og Fødevareklagenævnet (formanden) konstaterede ud fra ortofotos, at der efter tidspunktet for opmålingen havde foreligget oprenset materiale langs dele af delstrækningen, og at oprensningen havde været af et sådant omfang, at der var foretaget en egentlig oprensning. Miljø- og Fødevareklagenævnet fandt, at afgørelsen derved led af en væsentlig retlig mangel, da der ved fastsættelsen af vandløbets skikkelse med tillægget til regulativet således ikke var taget udgangspunkt i et retvisende billede af vandløbets faktiske tilstand. På den baggrund ophævede Miljø- og Fødevareklagenævnet afgørelsen og hjemviste sagen til fornyet behandling.

Kommentar: Der savnes i afgørelsen oplysning om den juridiske baggrund for vedtagelsen i 2022 af tillægsregulativet, som på strækningen erstattede det tidligere udlæg som naturvandløb. Folketingets Ombudsmand fastslog således helt tilbage i 2001, at der ikke vandløbsloven er hjemmel til i et regulativ at udlægge et offentligt vandløb som naturvandløb, jf. FOB 2001.248. Dette er ligeledes lagt til grund i klagenævnets praksis, jf. **MRF 2023.167 Mfk**, **MRF 2024.27 Mfk** og **MRF 2025.66 Mfk**. Man kan således undre sig over, at kommunens forsøg på lovliggørelse af det ulovlige regulativ først sker mere end 20 år efter ombudsmandens tilkendegivelse. Hertil kom i den foreliggende sag, at tillægsregulativets kvoter var fastsat ud fra tilstanden før kommunens oprensning og dermed ikke afspejlede vandløbets faktiske tilstand, hvorfor tillægsregulativet blev ophævet. Se tillige **MRF 2025.171 Mfk**, hvor et nyt regulativ for Skovåen tilsvarende blev ophævet, fordi det var baseret på en overvurdering af åens vandføringsevne, og tilsvarende **MRF 2025.160 Mfk**, hvor vandløbsregulativet for Resen Bæk blev ophævet.

Ophævelse og hjemvisning i sag om vedtagelse af tillægsregulativ for Simested Å i Rebild Kommune

Sag: 22/10024

Dato: 4. november 2025

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter vandløbslovens § 12, stk. 1, jf. § 80.^[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Rebild Kommunes afgørelse af 12. august 2022 om vedtagelse af tillægsregulativ for Simested Å's naturstrækninger og hjemviser sagen til fornyet behandling i Rebild Kommune.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet^[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.^[3] Eventuel

retssag til prøvelse af afgørelsen kan anlægges ved domstolene.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 8. september 2022 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af bredejer, der er repræsenteret ved konsulent.

Klager har navnlig anført, at

- vedtagelsen af tillægsregulativet medfører lovliggørelse af en ulovlig tilstand, der er opstået som følge af flere års mangelfuld vedligeholdelse,
- det nye tillægsregulativ medfører en forringelse af vandføringsevnen og mulighederne for dyrkning af de vandløbsnære arealer, og
- der er foretaget oprensning på en del af strækningen, som ikke indgår i opmålingen.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.2.

2. Sagens oplysninger

Sagen omhandler to naturstrækninger af det offentlige vandløb Simested Å (st. 9.426 – 6.901 og st. 6.067 – 3.270).

Det gældende regulativ for Simested Å er vedtaget af Nordjyllands amtsråd den 18. september 1991 og af Viborg amtsråd den 15. juni 1992. I det gældende regulativ er det fastsatte krav til vandføringsevnen beskrevet ved en teoretisk skikkelse på strækningerne st. 11.616 - 9.426 m, st. 6.067 - 6.901 m og st. 3.270 - 0 m. Strækningerne st. 9.426 - 6.901 m og st. 6.067 - 3.270 m er efter gældende regulativ henlagt som naturvandløb, uden krav til vandføringsevne eller skikkelse.

Simested Å er desuden omfattet af flere gældende tillægsregulativer.

2.1 Den påklagede afgørelse

Rebild Kommune har den 12. august 2022 vedtaget tillægsregulativ for Simested Å's naturstrækninger (st. 9.426 - 6.901 m og st. 6.067 - 3.270 m).

Det fremgår af tillægsregulativet, at det alene erstatter bestemmelser om vandløbets skikkelse/vandføringsevne i det gældende regulativ og de gældende tillæg.

Videre fremgår det, at naturstrækningerne, der ikke tidligere har haft regulativfastsatte dimensioner, skal vedligeholdes på baggrund af krav til vandløbets vandføringsevne beskrevet ved en teoretisk skikkelse. Den teoretiske er fastlagt på en sådan måde, at så den har en vandføringsevne tilsvarende de senest opmålte forhold i 2019 og 2021.

Herudover fremgår det, at der mindst hvert tiende år foretages kontrolopmåling af naturstækningerne, samt at der foretages oprensning, såfremt vandspejlet beregnet med de faktiske tværsnitsdata overstiger vandspejlet beregnet med de teoretiske tværsnitsdata med mere end 20 cm. Ved vandspejlsberegningerne anvendes afstrømningsværdier på henholdsvis 8 l/s/km², 12 l/s/km² og 56 l/s/km² samt et manningtal på 30. Det fremgår desuden, at muligheden for at fjerne mindre lokale sandbanker i kurver eller lignende i det gældende regulativ ikke videreføres med tillægsregulativet.

Rebild Kommune har oplyst, at naturstrækningernes dimensioner alene er fastlagt på baggrund af de udførte opmålinger, da vandløbet i henhold til både tidligere og gældende regulativer, altid har henlagt ureguleret, og da der derfor ikke tidligere er fastlagt dimensioner, der kan anvendes som udgangspunkt for den teoretiske skikkelse.

Rebild Kommune har vurderet, at fastsættelsen af krav til vandføringsevnen, uden et fastlagt profil, tager hensyn til både de afvandingsmæssige og miljømæssige interesser ved vandløbet. Dette skyldes, at vandløbets profil fortsat uhindret kan ændre sig, så længe det ikke medfører en forringelse af vandføringsevnen over den fastsatte grænse. Kommunen har videre oplyst, at der i 2017, 2019 og 2020 er foretaget oprensninger af mindre lokale sandbanker, hvilket var tilladt efter det gældende regulativ. Opmålingen er foretaget ad flere omgange i perioden fra 2019 til 2021, hvilket betyder, at oprensningerne nogle steder blev udført før og andre steder efter opmålingen.

I denne forbindelse har Rebild Kommune oplyst, at oprensningen på den øvre del af strækningen st. 9.426 - 6.901 m indgår i opmålingen, samt at vandføringsevnen her er forbedret svarende til en vandstandssænkning på 10-25 cm i forhold til tidligere opmålinger. Kommunen har bemærket, at dette sandsynligvis skyldes oprensningen foretaget umiddelbart inden opmålingen. Videre har kommunen oplyst, at vandføringsevnen på den nedre del af strækningen, hvor der ikke blev oprenset inden opmålingen, er forringet svarende til en vandstandshævning på 5-15 cm. Kommunen har bemærket, at dette sandsynligvis skyldes en ulovlig oprensning af denne strækning i 1989, inden de tidligere opmålinger, hvor vandløbet blev 0,5-3 m bredere og 10-20 cm dybere.

Herudover har Rebild Kommune oplyst, at vandføringsevnen på den øvre del af strækningen st. 6.067 - 3.270 m, hvor oprensningen ikke indgår i opmålingen, er forbedret nogle steder og forringet andre steder i forhold til tidligere opmålinger. Kommunen har bemærket, at de forringelser svarer til en vandstandshævning på mindre end 10 cm, hvilket er under den grænse, hvor kommunen er forpligtet til at foretage oprensning på vandløbets øvrige strækninger.

Afslutningsvis har Rebild Kommune vurderet, at risikoen for oversvømmelser ikke forøges i forhold til det gældende regulativ, og at driften af de omkringliggende arealer, der er ekstensivt dyrkede/afgræssede, kan fortsættes uden problemer. Videre har kommunen vurderet, at tillægsregulativet ikke vil være til hinder for opfyldelse af vandløbets målsætning om god økologisk

tilstand, da der kræves en vandspejlsstigning på 20 cm, før der skal iværksættes oprensning. Herudover har kommunen vurderet, at fastlæggelsen af nye dimensioner for de to strækninger ikke vil give anledning til hyppigere oprensninger end det har været tilfældet hidtil.

2.2 Klagens indhold

Klager har indledningsvis anført, at vedtagelsen af tillægsregulativet indebærer lovliggørelse af vandløbets tilstand, uden et opgør med mange års ulovlig vedligeholdelsespraksis, og at tillægsregulativet medfører tab af afvandingsmuligheder. Klager har hertil bemærket, at den fremtidige bund for naturstrækningerne vil svare til den nuværende bund med aflejringer fra de sidste mange år, hvor der hverken er sket regelmæssig eller uregelmæssig oprensning af aflejringer og slam. Klager har bemærket, at Rebild Kommune på intet tidspunkt har forholdt sig til dette.

Videre har klager anført, at der findes en regulativbeskrevet bund, som dog ikke er beskrevet med bundkoter, og at man ud fra de gamle regulativer kan finde tilbage til denne uregulerede bund, hvis der er vilje til det. Klager har hertil bemærket, at bunden er dækket af sort slam. Klager har anført, at der i tillægsregulativet i stedet beskrives en helt ny bund, som har den ene fordel, at vandløbet ikke skal oprenses, og at afvandingsmulighederne til gengæld forringes som følge heraf.

Klager har oplyst, at regulativet fra 1912 indeholdt en beskrivelse af vandløbets skikkelse på de to naturstrækninger. Endvidere har klager oplyst, at der i regulativet fra 1912 henvises til den uregulerede bund, svarende til vandløbets faste bund. Hertil har klager bemærket, at Rebild Kommune i perioden 2019-2021 har gennemført oprensninger af slam og aflejringer i åen, hvor der blev mærket efter den faste bund med en jernstang, for at finde ud af, hvor dybt der skulle graves for at nå ned til den oprindelige grusbund. Kommunen har altså, efter klagers opfattelse, så sent som ved disse oprensninger taget udgangspunkt i, at den faste bund er den uregulerede bund, der henvises til i regulativet fra 1912, hvorfor kommunen ved fjernelsen af aflejringer har ført vandløbet tilbage til den regulativmæssige skikkelse.

Herudover har klager anført, at den oprensning, som klager efterlyser, vil genskabe vandløbets afvandingsevne og fjerne en mængde iltforbrugende materiale fra bunden og brinkerne, hvilket vil være til stor gavn for vandløbets funktion som fiskevand og som biotop for vandplanter, smådyr og insekter.

Yderligere har klager bemærket, at tillægsregulativet vil medføre, at bredejernes dyrkningsmuligheder langs Simsted Å på denne strækning forringes, og at tillægsregulativet må erklæres ugyldigt, da det er blevet politisk behandlet og vedtaget på et grundlag, hvor det er udeladt fra den politiske behandling, at det medfører et erstatningsansvar over for lodsejerne, når deres dyrkningsmuligheder således forringes.

Klager har efterfølgende fremsat flere supplerende bemærkninger. Klager har heri bemærket, at oprensningerne foretaget i 2017, 2019 og 2020 ikke var begrænset til lokale sandbanker i kurver, som oplyst af Rebild Kommune, da der er blevet oprenset aflejringer i hele åens bredde. Klager har i denne forbindelse oplyst, at lodsejerne fulgte oprensningsarbejdet på nært hold, og at der blev gravet rigtig meget sand og slam op, og at dette medførte store forbedringer af vandføringsevnen. Det er på baggrund heraf klagers opfattelse, at kommunen ved at beskrive arbejdet som en oprensning af mindre lokale sandbanker uretmæssigt har fremstillet det som værende ubetydeligt. Klager har hertil bemærket, at der ikke er foretaget nogen opmålinger eller registreringer af oprensningernes omfang.

Angående den øvre del af strækningen st. 6.067 - 3.270 m, hvor oprensningen ikke indgår i opmålingen, har klager bemærket, at lodsejerne oplevede en voldsom vandstandsstigning, da oprensning blev gennemført i 2020. Klager har videre bemærket, at der i et vist omfang er strømmet nyt materiale ind, så fordelene ved oprensningen er formindskede, men at vandføringsevnen stadig er bedre end før. Klager har hertil bemærket, at Rebild Kommune har anvendt den hidtidige bund til fastlæggelsen af dimensionerne i tillægsregulativet, selvom bunden er blevet sænket betydeligt ved oprensningen.

Klager har desuden bemærket, at tillægsregulativet er vedtaget uden overholdelse af formkravene i regulativbekendtgørelsens § 4, da Rebild Kommune ikke forud for vedtagelsen inddrog de øvrige relevante vandløbsmyndigheder for Simested Å.^[4] Klager har i denne forbindelse anført, at der efterfølgende er sket høring af de relevante kommuner, der ikke har gjort indsigelser, men at høringsrunden udgør en del af forberedelsen af et regulativ, hvorfor en efterfølgende høring ikke kan reparere på tillægsregulativets ugyldighed. Videre har klager anført, at hverken kommunen eller Miljø- og Fødevarerklagenævnet har myndighed til at dispensere fra den i regulativbekendtgørelsen beskrevne vedtagelsesmåde.

2.3 Rebild Kommunes bemærkninger til klagen

Rebild Kommune har den 19. september 2022 fremsendt bemærkninger til klagen. Kommunen oplyser, at kommunen har forholdt sig til, om der er sket ændringer i vandføringsevnen, ved at sammenligne alle eksisterende opmålinger af de to naturstrækninger.

Videre har Rebild Kommune bemærket, at det eneste målfaste i de tidligere regulativer angående naturstrækningernes dimensioner/vandføringsevne findes i regulativet fra 1912, der beskriver en vandløbsbredde på 4,4-5 m. Ifølge kommunen mangler der altså angivelse af både anlæg og bundkote for, at det kan anvendes i forbindelse med fastlæggelse af krav til vandløbets dimensioner, hvorfor det ikke har været muligt at fastslå en lovpligtig vandføringsevne/skikkelse på baggrund af tidligere regulativer. Kommunen har bemærket, at det bedste grundlag for at bestemme, om vandføringsevnen er bevaret over tid, er opmålinger af vandløbet fra 1995 og 2001, og at det, ved at sammenligne vandføringsevnen ved disse dimensioner med vandføringsevnen ved de nuværende dimensioner (opmålt i 2019 og 2021), er fastslået, at den gennemsnitlige vandføringsevne ikke har ændret sig væsentligt i den mellemliggende periode.

Rebild Kommune har endvidere bemærket, at den anvendte fremgangsmåde til fastlæggelsen af krav til vandføringsevne/skikkelse på naturstrækningerne er i overensstemmelse med Naturstyrelsens vejledning herom, hvorefter der skal tages udgangspunkt i den faktiske tilstand.

Angående oprensningerne i 2017, 2019 og 2021 har Rebild Kommune bemærket, at grus- og stenbund ikke må graves op efter det gældende regulativ. Kommunen har oplyst, at en åmand derfor vejledte maskinføreren i, hvad der måtte graves op, og at det altså ikke har været for at pejle efter en regulativmæssig bund.

Yderligere har Rebild Kommune bemærket, at naturstrækningerne har et relativt godt fald i forhold til vandløbets størrelse, og at vandhastigheden er tilstrækkelig stor til, at der ikke aflejres fint, organisk materiale i strømrønden. Det er på baggrund heraf ikke kommunens opfattelse, at vandløbsbunden generelt er dækket af sort slam.

Den 5. november 2023 har Rebild Kommune fremsendt supplerende bemærkninger, som i det væsentligste gengiver og underbygger det allerede anførte.

Rebild Kommune har herudover oplyst, at Mariagerfjord Kommune blev hørt inden vedtagelsen af regulativet, samt at Viborg og Vesthimmerlands Kommune, der fejlagtigt ikke tidligere var blevet hørt i sagen, nu er blevet hørt. Kommunen har i denne forbindelse bemærket, at alle kommuner, som Simsted Å gennemløber, vurderer, at de ikke berøres af tillægsregulativet.

2.4 Nye oplysninger under sagens behandling

Sekretariatet for Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 28. august 2025 fremsendt en høring til Rebild Kommune, hvor sekretariatet har anmodet kommunen om at redegøre for omfanget af de oprensninger, der er foretaget på

naturstrækningerne efter opmålingerne i perioden 2019-2021, samt at fremsende dokumentation for de foretagne oprensninger.

Rebild Kommune har den 11. september 2025 fremsendt svar på høringen. Kommunen har heri oplyst, at der ikke er foretaget oprensninger efter der er målt op, udover på den øvre del af strækningen st. 6.067 - 3.270 m, der blev opmålt i 2019.

Videre har Rebild Kommune oplyst, at [Virksomhed1], i en opmålingsrapport fra 2019, konkluderede, at der ikke skulle foretages oprensning, og at det, såfremt der alligevel blev foretaget oprensning, ville have en meget begrænset effekt på vandføringsevnen ved en lille og en middel afstrømningssituation, og slet ingen effekt på vandføringsevnen ved store afstrømninger.

Rebild Kommune har herudover oplyst, at der hverken foreligger en fuld beskrivelse af oprensningsarbejdets omfang eller en efterfølgende opmåling, hvorfor kommunen har estimeret oprensningsarbejdets omfang på baggrund af ortofotos fra maj 2020 samt billeder fra dagen for gravearbejdet. På baggrund heraf er det fortsat kommunens vurdering, at oprensningen var begrænset til mindre lokale sandbanker i kurver eller lignende.

Rebild Kommune har fremsendt de pågældende ortofotos, hvoraf det oprensede materiale, ifølge kommunen, tydeligt skulle fremgå. Kommunen har endvidere fremsendt et kort med angivelse af steder, hvor der er foretaget oprensning, samt billeder af oprenset materiale på nogle af de angivne steder.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, 1. pkt., i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Det følger endvidere af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle spørgsmålet om omfanget af de foretagne oprensninger på den øvre del af strækningen st. 6.067 - 3.270 m og om oprensningen har ændret på vandløbsstrækningens dimensioner.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ikke taget stilling til sagens øvrige klagepunkter, jf. herved § 11 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Det følger af vandløbslovens § 12, stk. 1, nr. 1 og 2, at vandløbsmyndigheden udarbejder et regulativ for offentlige vandløb, som skal indeholde bestemmelser om vandløbets skikkelse eller vandføringsevne og vandløbets vedligeholdelse.

Såfremt der ikke tidligere har været fastsat krav til et vandløbs skikkelse eller vandføringsevne, skal vandløbsmyndigheden, ved udarbejdelse af regulativet og hermed ved fastlæggelsen af vandløbets fysiske tilstand, tage udgangspunkt i vandløbets faktiske tilstand.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der efter opmålingen af den øvre del af strækningen st. 6.067 - 3.270 m i 2019 er foretaget en egentlig oprensning på en del af strækningen. Denne oprensning kan ikke anses for at være mindre og begrænset til lokale sandbanker, som vurderet af Rebild Kommune.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ved sin vurdering navnlig lagt vægt på de af Rebild Kommune fremsendte ortofotos, som viser vandløbet og det oprensede

materiale liggende langs dette. Det fremgår heraf, at kommunen har foretaget oprensninger flere steder på strækningen. Videre fremgår det, at der på en del af strækningen har været oprenset materiale i en sådan grad, og hvor oprensninger er udført i en sådan nærhed af hinanden, at der, efter nævnets opfattelse, er foretaget en egentlig oprensning af denne del af strækningen.

På baggrund heraf lægger Miljø- og Fødevareklagenævnet til grund, at oprensningen har ændret på vandløbsstrækningens dimensioner, og at Rebild Kommune ved udarbejdelsen af tillægsregulativet dermed ikke har taget udgangspunkt i et retvisende billede af vandløbets faktiske tilstand, for så vidt angår den øvre del af strækningen st. 6.067 - 3.270 m.

Rebild Kommunes afgørelse lider som følge heraf af en væsentlig retlig mangel, hvorfor den ophæves som ugyldig.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Rebild Kommunes afgørelse af 12. august 2022 om vedtagelse af tillægsregulativ for Simested Å naturstrækninger og hjemviser sagen til fornyet behandling i Rebild Kommune.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019 om vandløb.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet som senest ændret ved lov nr. 640 af 11. juni 2024 om ændring af lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[4] Bekendtgørelse nr. 919 af 27. juni 2016 om regulativer for offentlige vandløb.

Lovområder:

Vandløbsloven